Uniwersytet Gdański

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Fakultet zabytkoznawczy - sztuka kościoła wschodniego, szkło, ceramika, numizmatyka, PG_00165417		
Kierunek studiów	Ochrona dóbr kultury i muzealnictwo (O)		
Data rozpoczęcia studiów	październik 2025 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu	2026/2027
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie	Grupa zajęć	Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć fakultatywnych
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji	na uczelni
Rok studiów	2	Język wykładowy	polski
Semestr studiów	4	Liczba punktów ECTS	3.0
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia	zaliczenie
Jednostka prowadząca			
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot	prof. dr hab. Mirosław Kruk	
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu	prof. dr hab. Mirosław Kruk prof. dr hab. Beata Możejko dr Beata Purc	

Formy zajęć							
	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						

Aktywność studenta i liczba godzin pracy					
	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów	Udział w konsultacjach	Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30	2.0	45.0	77

Cel przedmiotu	
	W ramach tego fakultetu student ma do wyboru jeden z dwóch wchodzących w jego skład bloków tematycznych. Celem zajęć jest wprowadzenie studiujących w zagadnienia związane z zabytkoznawstwem wybranych obszarów i gatunków artystycznych: sztuki Kościoła Wschodniego, ceramiki, szkła oraz numizmatyki. Student winien nauczyć się rozpoznawać różne rodzaje paramentów liturgicznych oraz elementów wyposażenia świątyń obrządku wschodniego. Winien poznać ich zastosowanie i związaną z tym terminologię. Zajęcia zapoznają z techniką, technologią produkcji ceramiki i szkła a także typologią tych produktów. Zabytkoznawstwo numizmatyczne na celu zapoznanie studenta z historycznymi, estetycznymi oraz technicznymi aspektami dawnych numizmatów. Powyższe bloki tematyczne mają ułatwić w przyszłości adeptom kierunku rozpoznawanie tych dzieł na rynku sztuki i w praktyce muzealnej bądź antykwarycznej.

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[ODKML3_K01] Krytycznie ocenia posiadaną wiedzę, wykazuje gotowość do jej stałego poszerzania oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu	K _K01: Krytycznie ocenia posiadaną wiedzę, wykazuje gotowość do jej stałego poszerzania oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu w zakresie rozpoznawania dzieł sztuki Kościoła Wschodniego, ceramiki, szkła, numizmatów	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[ODKML3_U08] Posiada umiejętność merytorycznego argumentowania z wykorzystaniem poglądów innych autorów oraz formułowania wniosków	K_U08: Posiada umiejętność merytorycznego argumentowania	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport
	[ODKML3_W07] Ma zaawansowaną, uporządkowaną wiedzę szczegółową z zakresu ochrony i utrzymania dziedzictwa kulturowego	K_W07: Ma zaawansowaną, uporządkowaną wiedzę szczegółową z zakresu ochrony i utrzymania dziedzictwa kulturowego	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[ODKML3_W02] Zna w zaawansowanym stopniu terminologię, teorię i metodologię nauk o sztuce	K _W02: Zna w zaawansowanym stopniu terminologię, teorię i metodologię w zakresie dzieł sztuki Kościoła Wschodniego, ceramiki, szkła i numizmatyki (P6U_W P6S_WG)	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[ODKML3_W06] Zna w zaawansowanym stopniu metody badawcze i narzędzia warsztatu historyka sztuki/muzeologa/ zabytkoznawcy, w szczególności metody analizy i interpretacji wytworów sztuki różnych epok	K_W06: Zna w zaawansowanym stopniu metody badawcze i narzędzia warsztatu historyka sztuki, w szczególności metody analizy i interpretacji wytworów sztuki różnych epok	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[ODKML3_K04] Jest gotów do uznania i poszanowania różnych punktów widzenia determinowanych różnym podłożem narodowym i kulturowym; okazywania zrozumienia dla świata wartości i postaw ludzi w różnych okresach i kontekstach historycznych	K_K04: Jest gotów do uznania i poszanowania różnych punktów widzenia determinowanych różnym podłożem narodowym i kulturowym; okazywania zrozumienia dla świata wartości i postaw	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[ODKML3_U01] Potrafi prawidłowo dobierać źródła i poprawnie stosować metody badawcze właściwe dla warsztatu badawczego historyka sztuki w celu rozwiązania sformułowanego przez siebie lub innych problemu	K_U01: Potrafi prawidłowo dobierać źródła i poprawnie stosować metody badawcze właściwe dla warsztatu badawczego historyka sztuki w celu rozwiązania sformułowanego przez siebie lub innych problemu	[SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport
	[ODKML3_U05] Potrafi pozyskiwać informacje (korzystając z bibliografii, pomocy archiwalnych, baz danych, różnych zasobów dostępnych w internecie itp.) oraz dokonywać ich krytycznej analizy, klasyfikacji, kategoryzacji i syntezy w celu rozwiązania sformułowanego przez siebie lub innych problemu	K_U05: Potrafi pozyskiwać informacje (korzystając z bibliografii, pomocy archiwalnych, baz danych, różnych zasobów dostępnych w internecie itp.) oraz dokonywać ich krytycznej analizy, klasyfikacji, kategoryzacji i syntezy w celu rozwiązania sformułowanego przez siebie lub innych problemu	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport
	[ODKML3_U11] Potrafi efektywnie planować i organizować swoją pracę, samodzielnie zdobywając i utrwalając wiedzę w sposób uporządkowany i systematyczny	K_U11: Potrafi efektywnie planować i organizować swoją pracę, samodzielnie zdobywając i utrwalając wiedzę w sposób uporządkowany i systematyczny	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[ODKML3_K06] Ma przekonanie o wadze zachowania się w sposób profesjonalny, refleksji na tematy etyczne i jest gotów do przestrzegania zasad etyki zawodowej	K _K06: Ma przekonanie o wadze zachowania się w sposób profesjonalny, refleksji na tematy etyczne i jest gotów do przestrzegania zasad etyki zawodowej	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[ODKML3_U07] Potrafi przygotować typowe prace pisemne w języku polskim i obcym o różnej formie, celu, objętości i stylu, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych oraz źródeł, prawidłowo stosując fachową terminologię z zakresu nauk o sztuce	K_U07: Potrafi przygotować typowe prace pisemne w języku polskim i obcym o różnej formie, celu, objętości i stylu, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych oraz źródeł, prawidłowo stosując fachową terminologię z zakresu nauk o sztuce (P6U_U P6S_UK)	[SU3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna

	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[ODKML3_K05] Rozumie problematykę etyczną związaną z odpowiedzialnością za jakość przekazywanej wiedzy	K_K05: Rozumie problematykę etyczną związaną z odpowiedzialnością za jakość przekazywanej wiedzy	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK2] prezentacja/projekt/referat/ raport
	[ODKML3_U03] Potrafi krytycznie analizować i oceniać artystyczną wartość dzieł sztuki	K_U03: Potrafi krytycznie analizować i oceniać artystyczną wartość dzieł sztuki	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja

Treści przedmiotu

Przekazana wiedza ma służyć w praktyce zawodowej: na rynku sztuki, antykwariatach, muzeach. Umiejętność rozpoznawania elementów wyposażenia cerkwi to warunek niezbędny umiejętnego oceniania ich zastosowania, czasu powstania, środowiska pochodzenia i wartości materialnej. Prezentowane będą różne typy dzieł rzemiosła artystycznego, ikony, dewocjonalia, które są na wyposażeniu cerkwi prawosławnych i unickich. Omówione będą ich różne warianty w zależności od czasu powstania i regionu, w którym zaistniały. W ramach prezentacji studenci będą opracowywać wybrane zabytki sztuki ortodoksyjnej objęte oddziaływaniem cywilizacji bizantyńskiej.

Ceramika;

Wstęp do metod ceramicznych

Technologia produkcji

Znaki porcelany

Majolika włoska i wczesnorenesansowa ceramika europejska

Fajans, terakota, kamionka europejska XVII w.

Ceramika angielska XVIII wieku

Europejskie wytwórnie porcelany w XVIII wieku

Produkcja porcelany w latach 1700-1765

Porcelana rokoka Manufaktury (Sèvres, Misnia,Wiedeń, Berlin, Frankenthal, Ludwigsburg, Neudeck-Nymphenburg, Kopenhaga)

Wpływ Chińskiej i japońskiej mody w europejskiej ceramice XVIII wieku

Porcelana klasycyzmu

Porcelana w Polsce

Porcelana Europejska XIX i pocz. XX wieku

Szkło europejskie do końca XIX wieku:

Szkło antyczne i średniowieczne

Szkło późnego średniowiecza

Szkło weneckie i w typie weneckim

Szkło formowane w XVI do XVIII wieku

Szkło rznięte i szlifowane oraz szkło malowane i kolorowe w XVII i w XVIII w.

Szkło holenderskie z diamentowy grawerowaniem i punktowaniem

Szkło szlifowane i transparentnie emaliowane I poł. XIX wieku

Szkło wyciskane w formach metalowych i dmuchane

Historyzm

Secesyjne szkło

Polskie manufaktury szkła

Zabytkoznawstwo numizmatyczne zapozna studentów przede wszystkim z materialnymi kwestiami dotyczącymi dawnych monet takimi jak znaki mennicze, ikonografia, metrologia i epigrafika a także z problemami datowania.

Wymagania wstępne i dodatkowe

Sposoby i kryteria oceniania osiąganych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	Prezentacja	51.0%	50.0%
	Test zaliczeniowy	51.0%	50.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	Sztuka kościoła wschodniego: M. P. Kruk, A. Sulikowska-Gąska, M. Wołoszyn, Sacralia Ruthenica. Early Ruthenian and Related Metal and Stone Items in the National Museum in Cracow and National Museum in Warsaw. Sacralia Ruthenica. Dzieła staroruskie bądź z Rusią związane z metalu i kamienia w Muzeum Narodowym w Krakowie i Muzeum Narodowym w Warszawie, Warszawa 2006;M. P. Kruk, The contribution of Polish art historians to studies on Byzantium, Kievan Rus and the Polish-Ruthenian borderland = Wkład polskich historyków sztuki w badania nad Bizancjum, Rusią Kijowską i pograniczem polsko-ruskim, [w:] From Cherven Towns to Curzon Line. The lands on the Middle Bug during the Middle Ages and the historiographic perspective on the formation of Polands eastern border, the 18th-21st century Od Grodów Czerwieńskich do linii Curzona. Dzieje środkowego Pobuża w wiekach średnich oraz postrzeganie formowania się wschodniej granicy Polski w historiografii XVIII-XXI wieku, vol. I, red. M. Wołoszyn, (= U Źródeł Europy Środkowo-Wschodniej / Frühzeit Ostmitteleurops, rada red. Ch. Lübke, J. Maik, A. Rozwałka, red. serii: M. Hardt, M. Wołoszyn, t. 3, cz. 1), Kraków Leipzig Rzeszów Warszawa 2017 (publ. 2019), s. 281-400;M. P. Kruk, Ikony XIV-XVI wieku w zbiorach Muzeum Narodowego w Krakowie = Icons from the 14th-16th centuries in the National Museum in Krakow. T. 1, Katalog = Catalogue, Kraków 2019; M. P. Kruk, Pierwsze kolekcje i wystawy zabytków Sztuki Kościoła Wschodniego na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej do 1914 roku, [w:] Czerwień gród między Wschodem a Zachodem [Katalog wystawy: tekst w czterech wersjach językowych], red. J. Bagińska, M. Piotrowski, M. Wołoszyn, Tomaszów Lubelski-Leipzig-Lublin-Rzeszów 2012, s. 281-287 (pol); 288-295 (niem); 296-302 (wł); 303-309 (ukr) + fig. 1-10 na s. 310-327;M. P. Kruk, Ikony-obrazy w świątyniach rzymsko-katolickich dawnej Rzeczypospolitej, (= Biblioteka Tradycji CV, red. W. Walecki), Kraków 2011;H. Stern, Sztuka bizantyńska, Warszawa 1975Ch. Walter, Sztuka i obrządek kościoła bizantyńskiego, Warszawa 1992 Ceramika: Luca Melegati, Ceramika, Dzieje terakoty, majoliki, kamionki, porcelany, fajansu od starożytności po czasy współczesne, przekł. Tamara łozińska, Warszawa 1997 , ArkadyElżbieta Kowecka, Jerzy i Maria Łosiowie, Leon Winogradow, Polska porcelana, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1975, Zakład Narodowe imienia OssolińskichMaria Starzewska, Maria Jeżewska, Polski Fajans, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1978, Zakład Narodowe imienia OssolińskichRomualda Hankowska, Fajans włocławski, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1991, Zakład Narodowe imienia OssolińskichCeramika europejska od średniowiecza do naszych dni, , Muzeum Narodowe w Krakowie, Katalog wystawy, red. Naukowa Adam Bochnak, Kraków 1964Leon Chrościcki, Porcelana znaki wytwórni europejskich, Warszawa 1974 lub Leon Chrościcki, Fajans. Znaki wytwórni europejskich, Warszawa KAW 1989Edward Rudzki, Europejska porcelana osiemnastowieczna, Warszawa 1981, KAWWilli Goder, Klaus Hoffmann i inni, Johann Friedrich Böttger, Die Erfindung des eurpäischen porzellans, Herausgegeben von Rolf Sonnenmann, Eberhard Wächler, leipzig 1982Jan Diviš, Porcelana europejska,przekł. Leon Kuciński, Warszawa 1984, WAiFPravoslaw Rada, Techniki ceramiki artystycznej, Warszawa 1993Timothy Wilson, Maiolica. Italian Renaissance Ceramics in Metropolitan Museum of Art, New York Yale University 2016, Press New Haven and LondonGeorg Savage, English ceramics, New York 1981Ludwik Danckert, Leksykon porcelany europejskiej, przekł. Agata Bobkiewicz, Barbara Bukowska, Roman Warszawski, Gdańsk 2008Chinoiserie und Japanmode in der europäischen Keramik, Düsseldorf 1977Gerard Schmidt-Stein, Schlesisches Porzellan vor 1945, Würzburg 2007 Szkło: Andrzej Wyrobisz, Szkło w Polsce od XIV do XVII wieku, Warszawa 1968Barbara Filarska, Szkło piękne i użyteczne, Warszawa 1973Polskie szkło do połowy 19 wieku, red. Zofia Kamieńska, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1974, Zakład Narodowe imienia OssolińskichSzkło w Europie wczesnośredniowiecznej, Wrocław 1980, Zakład Narodowy im. OssolinskichOlga Drahotová, Gabriel Urbánek, Europäisches Glas, Praha 1982, Artia VerlagCarla Cerutti, Szkło XV-XX wieku, tłum. Alina Picazio, Warszawa 1998, AmberCeramika secesyjna z kolekcji Pawła Banasia, Marka Kieszkowskiego, Andrzeja Ryszkiewicza, Gdańsk 1989Judith H i Martin Miller, Szkło, Poradnik

		kolekcjonera, Warszawa 2000Śląskie szkło barokowe, Katalog wystawy jelenia Góra 2016Stefania Żelasko, Szkło europejskie w Muzeum Karkonoskim w Jeleniej Gorze, Jelenia Góra 2006Barbara Szelegejt, Szkło europejskie, Muzeum Pałac w Wilanowie, Warszawa 2007Numizmatyka:KiersonowskiR, Wstęp do numizmatyki polskiej wieków średnich, Warszawa1964 Literatura studiowana samodzielnie przez studenta Sztuka kościoła wschodniego: H. Fediukina, Leksykon terminologii prawosławnej rosyjsko-polski z cytatami z tekstów biblijnych, Warszawa 2014;M. P. Kruk, Ofiarodawcy dzieł sztuki cerkiewnej dla Muzeum Narodowego w Krakowie, [w:] Dziedzictwo Kunstkamery? Jak powstawały nasze muzea. Materiały z konferencji naukowej zorganizowanej przez Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej w dniach 2-3 grudnia 2020, red. T. Pomykacz, A. Sarkady, M. Trojanowska, Przemyśl 2020, s. 233-255;J. Meyendorff, Teologia bizantyjska. Historia i doktryna, wyd. 2. Kraków 2007;H. Paprocki, Liturgie Kościoła Prawosławnego, Warszawa 2003;E. Pokorzyna, Słownik terminologiczny wyposażenia świątyń obrządku wschodniego z przydatkiem ikon maryjnych, Warszawa 2001;Słownik terminologiczny sztuk pięknych, wyd. 5, Warszawa 2003;E. Smykowska, Liturgia prawosławna. Mały słownik, Dragacz 2004;

Uzupełniająca lista lektur	Sztuka kościoła wschodniego: G. P. Fedotov, H. Paprocki, Swieci Rusi (X-XVII w.), Białystok 2002; H. Paprocki, Prawosławie w Polsce, Olszanica 2008 H. Paprocki, Misterium Eucharystii, Kraków 2010 A. Rygorowicz-Kuźma, Terminologia prawosławna w języku polskim: (na przykładzie nazw osób duchownych), Acta Polono-Ruthenica 16 (2011), s. 403-413 html: https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Acta_Polono_Ruthenica/Acta_Polono_Ruthenica-r2011-t16/Acta_Polono_Ruthenica-r2011-t16-s403-413/Acta_Polono_Ruthenica-r2011-t16-s403-413.pdf Ceramika: Ryszard Stanisław Ryszard, Porcelana od baroku do empiru, oprac. Stanisław Gebethner, Warszawa 1964, Arkady Ryszard Bobrow, Dawne sztućce, Warszawa 1998 Barbara Mundt, Historismus, Kunsthandwerk und Industrie im Zeitalter der Weltausstellungen, Berlin 1973/1983 Cadinen, Heraugegeben von Margot Wolf, Offenburg 1988 Siegfried Ducret, The colour treasury of Eighteenth century, Phaidon 1976 Gun-Dagmar Helke, Deckelterrinen des 18 . Jahrhunderts aus Fayence und Zinn. Die Sammlung auf Gut Hohen Luckow., München 2007, HRIMER Susan Buys, Victoria Oakley, Conservation and restoration of Ceramics, , Oxford -Amsterdam Boston- New York Paris 2008 Numizmatyka: M. Gumowski,Dzieje mennicy krakowskiej, Poznań 1927. M. Gumowski,Dzieje mennicy toruńskiej, Toruń 1961. M. Gumowski, Mennica gdańska, Gdańsk 1990. M. Gumowski, Mennica bydgoska, Bydgoszcz 2005.

		H. Cywiński,Dziesięć wieków pieniądza polskiego 9801980, Warszawa 1982. R. Kiersnowski, Pieniądz kruszcowy w Polsce wczesnośredniowiecznej, Warszawa 1960. R. Kiersnowski, Moneta w kulturze wieków średnich, Warszawa 1988. R. Kiersnowski,Wstęp do numizmatyki polskiej wieków średnich, Warszawa 1964. T. Opozda, Mennica łobżenicka, Warszawa 1975. H. Radzikowski,Atlas monet bitych dla ziem polskich w końcu XVIII i w XIX wieku, Warszawa 2012. J. Reyman, Mennica olkuska 1779-1601, Wrocław 1975. A. Suchanek, A. Kurpiewski,Katalog popularny monet polskich i z Polską związanych wybitych po roku 1915 oraz monet zastępczych władz lokalnych z ziem polskich, Gdańsk 2013. S. Suchodolski,Mennictwo polskie w XI i XII wieku, Wrocław 1973. J. A. Szwagrzyk,Pieniądz na ziemiach polskich X-XX w., Wrocław 1990.
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	Wpływy chińskiej i japońskiej mody w europejskiej ceramice XVIII wieku Szkło secesyjne Ikonografia numizmatyczna	
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.